

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

Sárközi György:
EGY FORRADALMÁRHOZ

Szíts forradalmat!
Támassz zendülést!
Ragadj kést, fegyvert,
ha a szó kevés!
Rombolj és gyilkolj,
légy mindenre kész!

De önmagadban
pusztítsd a harc,
önmagad ellen
forduljon a kard,
magad rombold le,
ha romot akarsz.

Volt életedből
majd, ha nem marad
kövön-kő, megdől
penészes falad,
s csúf tégláidból
nem lesz egy darab:

Akkor lesz győztes
a forradalom!
Tied akkor lesz
ország s hatalom.
Eredj hát harcba
s győzzél magadon!

FORRADALOM

Az orosz forradalom évfordulójára (1917–2017)

◆ **Sárközi György** (1899–1945) keresztény hitre tért zsidó származású költőnk fiatalon, haláltáborban pusztult el, akárcsak sorstársa, Radnóti Miklós. Verse, amelyet egy ismeretlen forradalmárhoz címzett, a revolúciónak, a világ erőszakos megváltoztatásának mániás lázálma helyett a belső változást, a nem kevésbé nehéz és viszontagságos belső forradalmat, mondjuk ki, a megtérést ajánlja és sürgeti. Hiszen a megtérés görög kifejezése, a *metanoia* szó szerint pontosan a gondolkodás megváltoztatását és azon keresztül a morális átformálódást jelenti. Ez pedig csak egyénileg lehetséges. Ma, a Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak nevezett esemény századik évfordulóján józan ésszel alig lehet felfogni, miért lett a francia forradalom, 1789 óta eltelt jó 200 év a forradalom kultuszának korszaka. Miként válhatott e szó áhítattal kiejtendő szent szóvá, miért lelkesedtek érte tömegek, legkeserűbb pillanataikban még kevésbé forradalmi lelkületű költőink is, mint például Babits Mihály, aki „Május huszonharmadika Rákospalotán” című versében, végsőkéig elkeseredve, így fakad ki: „Jöjjön a forradalom! Jöjjön a barbárság! Jöjjön legalább az igazság!” A magyar szocializmus zászlajára a forradalmárnak kinevezett költők, Petőfi, Ady és József Attila nevét írták fel, persze súlyosan megcsonkítva, elferdítve mindhármuk művészi alakját. Ez azonban mit sem számított, a szocializmus a költőket kizárólag az ideológiai és hatalmi érdekek igazolására használta.

Mi volt a forradalom újabb kori istenítésének legmélyebb alapja? Az emberszemlélet gyökeres megváltozása. A Biblia szerint az ember bűnre hajlamos természettel születik, és ez a természete előbb-utóbb feltétlenül tényleges bűnökbe viszi, kivétel nélkül mindenkit. Enélkül nem lenne értelme például megváltásról beszélni – mert mitől is kellene megváltani bárkit? A felvilágosodás, élén Rousseau-val kategorikusan tagadta ezt a bibliai, keresztény emberképet. Abból indult ki, hogy a történelem hajnalán az úgynevezett természetes ember eredendően jó volt, és csak a rossz, bűnös, igazságtalan társadalmi berendezkedés rontotta meg. Ez pedig legitimálja a társadalom és intézményei teljes lerombolásának, a forradalomnak az eszméjét, mert csak így tehető jobbá az ember és az élet.

Alekszandr Alekszandrovics Gyejnyeka (1899–1969): Pétervár védelme. Tempera, fa, 218×254 cm, 1928.

Persze a felvilágosodásnak az ember eredendő jóságáról szóló víziója nemcsak a Bibliának, de a történelmi tapasztalatnak sem felel meg, ezért roppant veszélyes bármiféle teóriát építeni rá, különösen a forradalom véres teóriáját. A francia forradalom óta eltelt évszázadok azt igazolták, hogy soha egyetlen forradalom sem hozott gyökeres pozitív változást a világban. Sőt, velejárójuk, az erőszak sokszor intézményesített formában a forradalmak után is folytatódott, mint a francia vagy az orosz forradalom esetében. Ma, 1989, az előszeretettel

„vértelme forradalomnak” becézett rendszerváltozás után 28 évvel a társadalmi bűnök özöne éppúgy vagy még erőszakosabban elárasztja világunkat, éppúgy vannak elnyomók és elnyomottak, mint mindig. És mégis, az emberek inkább akarják a világot megváltoztatni, mint önmagukat. Ám mára bizonyossá vált, hogy a világon forradalommal nem lehet segíteni. Ha egyáltalán lehet még valahogy, az csakis alulról felfelé, a „kis kovász az egész tésztát megkeleszti” jézusi elv alapján, belső megújulással történhetne. ♦